

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 31 de maig de 2023

Catequesi. La passió per l'evangelització: el zel apostòlic del creient.

15. Testimonis: El venerable Matteo Ricci

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Continuem en aquestes catequesis parlant sobre el zel apostòlic, és a dir, el que sent el cristià per a tirar endavant l'anunci de Jesucrist. I avui voldria presentar un altre gran exemple de zel apostòlic: hem parlat de sant Francesc Xavier, de sant Pau, el zel apostòlic dels grans zelants; avui parlarem d'un que era italià i se'n va anar a la Xina: Matteo Ricci.

Originari de Macerata, a la regió de Le Marche, després d'haver estudiat a les escoles dels jesuïtes i haver entrat a la Companyia de Jesús, entusiasmat pels informes dels missioners que escoltava com molts altres joves, va demanar que l'enviessin a les missions a l'Extrem Orient. Després de l'intent de Francesc Xavier, vint-i-cinc jesuïtes més havien intentat inútilment entrar a la Xina. Però Ricci i un altre germà es van preparar molt bé, van estudiar amb cura la llengua i els costums xinesos, i al final van aconseguir establir-se al sud del país. Van ser necessaris divuit anys, amb quatre etapes a través de quatre ciutats diferents, abans d'arribar a Pequín, que era el centre. Amb constància i paciència, animat per una fe infrangible, Matteo Ricci va poder superar dificultats, perills, desconfiances i oposicions. Penseu en aquella època, caminar o anar a cavall, llargues distàncies... i ell continuava endavant. Quin era el secret de Matteo Ricci? Per quin camí el va impulsar el zel?

Ell va continuar sempre el camí del diàleg i de l'amistat amb totes les persones que trobava, i això li va obrir moltes portes per a l'anunci de la fe cristiana. La seva primera obra en llengua xinesa va ser precisament un tractat *Sobre l'amistat*, que va tenir molta ressonància. Per entrar en la cultura i en la vida xineses en un primer moment es vestia com els bonzes budistes, segons el costum del país, però després va entendre que la millor manera era la d'assumir l'estil de vida i els vestits dels literats, com els professors universitaris, i es vestia com ells. Va estudiar profundament els seus textos clàssics, per a poder presentar el cristianisme en diàleg positiu amb la seva saviesa confuciana i amb els usos i costums de la societat xinesa. I això s'anomena una actitud d'inculturació. Aquest missioner va saber "inculturar" la fe cristiana en diàleg, com els Pares antics amb la cultura grega.

La seva òptima preparació científica suscitava interès i admiració per part dels homes cultes, començant pel seu famós mapamundi, el mapa del món sencer que es coneixia en aquell moment, amb els diferents continents, que per primera vegada va revelar als xinesos una realitat exterior a la Xina més àmplia del que s'haurien imaginat. Els mostra que el món és més gran que la Xina, i ells ho entenien, perquè eren intel·ligents. Però també els coneixements matemàtics i astronòmics de Ricci i dels missioners que l'acompanyaven van contribuir a un encontre fecund entre la cultura i la ciència d'occident i d'orient, que viurà llavors un dels seus moments més feliços, en el signe del diàleg i l'amistat. De fet, l'obra de Matteo Ricci mai no hauria estat possible sense la

col·laboració dels seus grans amics xinesos, com els famosos “Doctor Pau” (Xu Guangqi) i “Doctor Lleó” (Li Zhizao).

Però la fama de Ricci com a home de ciència no ha d'enfosquir la motivació més profunda de tots els seus esforços: l'anunci de l'Evangelí. Continuava amb el diàleg científic amb els homes de ciència, però al mateix temps donava testimoniatge de la seva fe, de l'Evangelí. La credibilitat obtinguda amb el diàleg científic li donava autoritat per a proposar la veritat de la fe i de la moral cristianes, de les quals parla de manera profunda a les seves principals obres xineses, com *Il vero significato del Signore del Cielo* —així s'anomena el llibre. A més de la doctrina, són el seu testimoniatge de vida religiosa, de virtut i de pregària: aquests missioners resaven. Anaven a predicar, es movien, feien gestos polítics, tot el que vulguin, però resaven. És la pregària el que alimenta la vida missionera, una vida de caritat, i ajudaven les persones, els humils, amb desinterès total per honors i riqueses, cosa que induïa molts dels seus deixebles i amics xinesos a acollir la fe catòlica. Perquè veien un home tan intel·ligent, tan savi, tan astut —en el bon sentit de la paraula— per a tirar endavant les coses, i tan creient que deien: “Això que predica és veritat perquè ho diu una personalitat que dona testimoniatge: testimonia amb la seva vida allò que anuncia.” Aquesta és la coherència dels evangelitzadors. I això ens toca a tots nosaltres, cristians, que som evangelitzadors. Puc dir el Credo de memòria, puc dir totes les coses que creiem, però si la meua vida no és coherent amb allò que professo no serveix de res. El que atrau les persones és el testimoniatge de coherència: els cristians som cridats a viure allò que diem, i no fingir que vivim com cristians, i després viure com mundans. Mireu aquests grans missioners —com Matteo Ricci que era italià—, mirant aquests grans missioners veureu que la força més gran és la coherència: són coherents.

En els darrers dies de la seva vida, a qui era més a prop seu i li preguntava com es trobava, Matteo Ricci «va respondre que estava pensant en aquell moment si era més gran l'alegria i la felicitat que sentia interiorment per la idea que era a prop del seu viatge per anar a trobar-se amb Déu, o la tristesa que podia tenir pel fet de deixar els companys de tota la missió, que estimava molt, i el servei que encara podia fer a Déu Nostre Senyor en aquesta missió» (S. De Ursis, *Relació sobre M. Ricci*, Arxiu Històric Romà S.I.). És la mateixa actitud de l'apòstol Pau (cf. Fl 1,22-24), que volia anar-se'n amb el Senyor, trobar el Senyor, però «pensant en vosaltres, veig més necessari que continuï la meua vida corporal».

Matteo Ricci va morir a Pequín l'any 1610, als 57 anys, un home que va donar tota la seva vida per la missió. L'Esperit missioner de Matteo Ricci constitueix un model viu actual. El seu amor pel poble xinès és un model; però el que representa un camí actual és la seva coherència de vida, el testimoniatge de la seva vida com a cristià. Ell va portar el cristianisme a la Xina; ell és gran, sí, perquè és un gran científic, és gran perquè és valent, és gran perquè ha escrit molts llibres, però sobretot és gran perquè ha estat coherent amb la seva vocació, coherent amb aquell desig de seguir Jesucrist. Germans i germanes, avui nosaltres, cada un de nosaltres, preguntem-nos dins nostre: “Soc coherent, o soc una mica així així?”